

¹ Tekst en foto's Ruud en Ina Metselaar – www.comomeerinfo.nl

Cremia

Komend vanuit het zuiden bereiken we enkele kilometers na Rezzonico het dorp Cremia², met een reeks buurtschappen tegen de hellingen van de Monte Bregagno. Het eerste dat opvalt aan de kant van het meer is een oude schoorsteen met een reclame voor het restaurant dat er onder ligt en grenzend daaraan zien we de kerk van de heiligen Vito en Modesto, duidelijk herkenbaar aan de dubbele kerktoren. In de omgeving hiervan zijn in de 19^e eeuw fragmenten van vazen, dakpannen en andere resten uit de tijd van de Romeinen gevonden. Het is de moeite waard even naar de kerk te rijden, hoewel ze nu ik dit schrijf (2012), niet bezichtigd kan worden i.v.m. een grote restauratie. Als u het pad rechts naast de kerk volgt, komt u aan de oever van het meer, waarlangs een voetpad loopt en waar u een aantal kiezelstranden vindt. Hier is ook de steiger voor de batiscafo. Het restaurant La Baia is gevestigd in de vroegere zijdefabriek en ligt aan het kleine haventje van Cremia. Het gele gebouw ernaast behoorde ook tot de fabriek maar is nu een appartementencomplex.

¹ Verzoeken om toezending per email aan: r.metselaar@comomeerinfo.nl

² Op de site van de gemeente Cremia staat een aardige (Italiaanse) film over de recente geschiedenis van het dorp: www.comune.cremia.co.it

Volgens de documenten was Crema in 1172 een versterkte plaats, waarschijnlijk met een kasteel aan de oever van het meer. Hiervan zijn echter geen sporen teruggevonden. In 1134 waren er in Crema de “boni homines” (goede mannen), voorlopers van de consuls, hetgeen wijst op een gemeenschap, maar pas in 1335 leidde dit tot een gemeente in de Pieve di Dongo. Gedurende de tijd van de Visconti's was het onderdeel van het leen van Nesso en in 1522 ging het over naar Gian Giacomo Medici, bijgenaamd “Il Medeghino”, die het nabij gelegen kasteel van Musso bezat³.

De kerk van San Vito en Modesto*

De kerk behoort tot de oudste van het Lario⁴. Van de oorspronkelijk romaanse kerk resten twee torens, waarvan de kleinste in de 11^e eeuw werd gebouwd. Gedurende de eeuwen zijn er zoveel veranderingen aangebracht dat men geen overzichtelijk beeld meer krijgt van het gebouw, ook al door de tegen de kerk aangebouwde huizen. Binnen is ze onderverdeeld in twee schepen. Het grootste en het priesterkoor hebben tongewelven, met daartussen een kruisgewelf dat ons met een spitsboog naar de linker zijkapel brengt. Hierin hangt een doek met de Kruisiging, uitgevoerd door Pietro Martire della Torre di Rezzonico in 1540, voor de “Broederschap van Genuezen”; een gezelschap dat bestond uit emigranten van Crema naar Genua in de 15^e - 16^e eeuw. Op de onderzijde van het altaarstuk zien we S. Agnese, misschien de beschermvrouw van deze broederschap.

Op het hoofdaltaar in marmer en gips hangt een 17^e eeuws doek van de *Drievuldigheid met de heiligen Sebastiaan, Rochus, Agata, Agnese en Vitello*. Tegen de linkerwand van het priesterkoor hangt een laat 16^e eeuws schilderij met het *Martelaarschap van S. Agnese*, afgeleid van hetzelfde onderwerp in de Dom van Milaan, geschilderd in 1590 door Procaccini (nu in de collectie Borromeo op het Isola Bella). Op de rechterwand zien we een fresco van de *Madonna op de troon tussen de heiligen Sebastiaan en Rochus*, daterend uit 1499 van Battista da Musso, een schilder die ook actief was in Gravedona en Ponte di Valtellina. In de apsis van het zijschip hangt boven een 18^e eeuws marmeren altaar een afbeelding van de *Madonna op de troon met Kind*, volgens de overlevering toegeschreven aan Il Bergognone. Door de vele en uitgebreide overschilderingen is enig voorbehoud hier op zijn plaats. Een marmeren steen aan de voet van het altaar draagt de inscriptie “Societas Florentie 1568”, die herinnert aan een andere broederschap van emigranten.

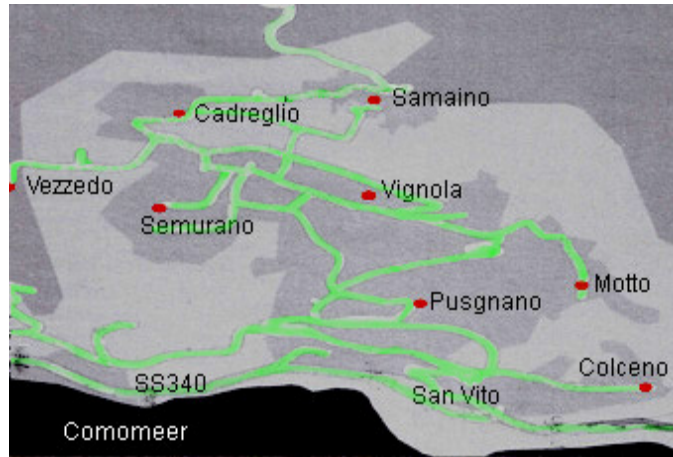
De kerk van San Vito en Modesto

De buurtschappen boven Crema

Vanaf de SS340 kunnen we een aantal buurtschappen bereiken die tegen de helling van de in terrassen verdeelde Monte Bregagno liggen. De meest noordelijke afslag brengt ons door het buurtschap San Vito naar Colceno, waar de oude via Regina naar Pianello leidt. Rechts aanhoudend gaat de weg over het riviertje Quadrella. Kort na de brug zien we bij een verbreding op grote stenen de grens aangegeven tussen Crema en Pianello.

³ Zie voor meer details mijn boek *De Tre Pievi en het Valchiavenna*

⁴ Zie over deze kerk ook het verhaal in mijn boek *Mythen en Sagen rond het Comomeer*

Motto

Als we weer terugrijden, komen we bij de afslag naar Motto, een buurtschap met slechts enkele oude huizen en een uit de middeleeuwen daterende toren, die nu gerestaureerd is en voor privé gebruik is bestemd. U vindt de toren door de (slechts een paar honderd meter lange) asfaltweg te volgen tot vrijwel het eind. Daar volgt u het voetpad dat na ca 100 m eindigt bij de toren. Let u eens op de huizen aan het eind van de weg, met zware stenen muren, die de oude kern van dit gehucht vormen. Op de gevel van een van de huizen zien we nog een zestiende eeuwse fresco met de *Madonna die het Kind voedt tussen de heiligen Rocchus en Barbara*. Waarschijnlijk heeft er nog een middeleeuwse toren gestaan op de plaats van de 19^e eeuwse “toren” van de familie Marchetti, maar nu onbewoond, die met zijn witte beschildering opvalt op een plaats met een panoramisch uitzicht.

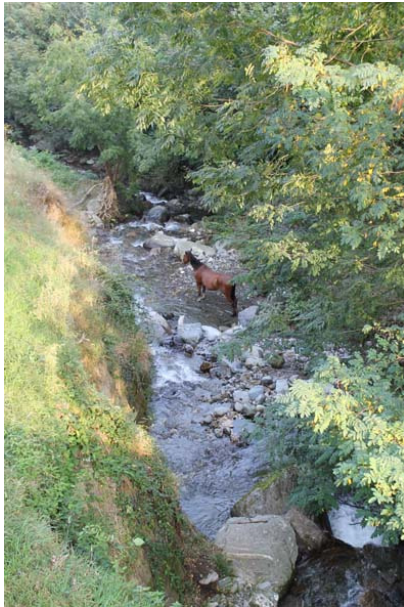
Huizen in Motto

Vignola

We nemen de afslag in de richting Pusgnano; rijden door Ghiano en slaan dan links af Vignola in. Links in het dorp zien we een oranje-geel gekleurd huis met een grote toren. Iets verder in het dorp kunnen we links naar het gemeentehuis en de parochiekerk van S. Michael, waarbinnen een schitterend veelluik** van de befaamde schilder Bergognone hangt.

Vanuit Vignola kunnen we nog naar de buurtschappen Somano en het nog hoger gelegen Samaino. Deze dorpjes hebben een zeer landelijk karakter met stenen huizen en smalle klinkerstraatjes. Vele muurtjes en ook verschillende verlaten huizen worden overwoekerd door de vegetatie. Over het muilezelpad langs Samaino kunnen we een klein kerkje bereiken dat gewijd is aan Johannes de Doper. Er staan een aantal oude boerenhuizen die al in 1637 door bisschop Carafino worden genoemd. Het kerkje is al in het midden van de vorige eeuw in privé eigendom overgegaan en verbouwd.

Op de top van de berg staat nog het kerkje van S. Dominicus, dat in zijn eenvoud lijkt op een baita (berghut gebruikt door de boeren).

Links: Bergbeek bij Motto

Rechts: veelluik van Bergognone in de kerk van S. Michael in Vignola

De parochiekerk van S. Michael in Vignola*

De kerk heeft een voorportaal met een lunet met de afbeelding van de *Madonna met kind tussen de heiligen Vito en Dominicus*. Op de architraaf lezen we dat de kerk in 1577 parochiekerk werd, waarschijnlijk na een reconstructie, want ze wordt al in een document uit 1456 genoemd. Volgens een rapport van bisschop Ninguarda was de kerk eerder onderdeel van een klooster van de Umiliate. Op het parochiehuis is daarvan een spoor terug te zien in een haut-reliëf uit 1561 met de *Madonna die het Kind de borst geeft*. Binnen de kerk zijn ook het doopvont uit 1533 in de nis bij de ingang en een tabernakel in de tweede kapel rechts met de *Verkondiging* en de *Pietà*, uit 1554, laat-renaissance werken.

De tweede kapel links bewaart een kostbaar veelluik** van Il Bergognone, dateerbaar aan het eind van de 15e eeuw. In het onderste deel zien we het traditionele *Madonna met kind* en de *heiligen Sebastiaan en Rocchus*, in het bovenste deel de *Pietà* tussen *S. Gerolamus* en *S. Thomas die een kerk aanbidt*. Deze afbeeldingen zijn gerelateerd aan de cultus die door de Dominicanen in het klooster van S. Maria Rezzonico werd gepromoot.

In de derde kapel links hangt een 16e eeuws doek met de *Overdracht van de sleutels*. Het priesterkoor met een elegant houten koor, heeft op het altaar een doek met *Aartsengel Michael en Lucifer**, een geschenk uit 1577 van ene Pizzetti afkomstig uit Cremia en toen wonend in Vicenza. Het heeft een fraaie verguld houten lijst. Tegen de rechter wand hangt een doek met de *Aanbedene en S. Gerolamus* uit midden 17^e eeuw.

In de derde kapel rechts zien we fresco's uit 1702 met de *Geschiedenis van S. Jozef* en een doek met de *Dood van de heilige*. De fresco's in de eerste kapel links, gewijd aan Maagd Maria, zijn hieraan gerelateerd door de compositorische en iconografische oplossingen in de artistieke cultuur van de 17^e eeuw.